

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA ROK 2021**

I. WSTĘP

Rodzina w życiu człowieka jest pierwszym oraz najważniejszym środowiskiem, które spełnia określone funkcje takie jak: zaspokojenie potrzeby bezpieczeństwa, miłości, przynależności, szacunku i uznania. Wspólnota rodzinna ma za zadanie przekazywać normy i wzorce zachowań oraz wartości obowiązujące w społeczeństwie. Rodzice czy opiekunowie będąc wzorcem dla dzieci, przygotowują je do życia w społeczeństwie. Istotną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają relacje pomiędzy samymi rodzicami jak i między rodzicami a dziećmi oparte na miłości i zrozumieniu. Coraz częściej słyszymy jednak, że rodziny nie wywiązują się ze swych zadań. Jeśli w rodzinie występuje zaburzenie w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodziny, wówczas zamiast poczucia bezpieczeństwa przekazuje się członkom rodziny strach i niepewność. Zamiast obdarowania miłością zadaje ból i cierpienie, a zamiast szacunku i uznania - ośmieszanie i upokorzenie. Wówczas rodzina zamiast zapewniać oparcie swym członkom, przekazuje traumatyczne doświadczenia i przeżycia, których źródłem jest przemoc. Przemoc może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie i należy ją zakwalifikować do zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnie występującym w społeczeństwie i nierzadko pozostaje w „czterech ścianach domu”. Zjawisko przemocy może wystąpić w każdej rodzinie, bez względu na status społeczny, wykształcenie członków rodziny czy dochód. Choć przemoc jest problemem trudnym do zdiagnozowania, to rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych w przemocą wskazują, że jest to ważny problem społeczny w Polsce. W związku z powyższym wymaga szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego programu przeciwdziałania przemocy. Celem programu jako jednego z zadań polityki społecznej jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy zarówno dla ofiar jak i dla sprawców przemocy.

Program wskazuje szczegółowe zadania do zrealizowania, zogniskowane na: rozwój systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, kształtowania świadomości obywateli w zakresie zjawiska przemocy domowej, doskonalenie kadr zajmujących się diagnozowaniem oraz

udzielaniem pomocy osobom dotkniętym przemocą. W związku z powyższym Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Nowa Wieś Wielka ma charakter długofalowy i zostaje zaplanowany na rok 2021.

II. PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020, poz. 218),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019, poz. 1507 ze zm.),
3. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2020, poz. 1492),
4. Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020, poz. 713 ze zm.),
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieskie Karty” (Dz.U. z 2011r. Nr 209 poz.1245),
6. Uchwała Nr VII/70/19 Rady Gminy Nowa Wieś Wielka z dnia 21 maja 2019r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania,
7. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.

III. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem występującym na całym świecie. Dotyczy w szczególności najsłabszych, nie mogących się obronić tj. kobiet, dzieci i osób starszych. Szczególnie bolesny w doznawaniu przemocy jest fakt, iż doświadczamy jej od osób najbliższych, od których powinniśmy otrzymać miłość i poczucie bezpieczeństwa.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w art. 2 wskazuje, iż przemocą w rodzinie jest jednorazowe lub powtarzające się, umyślne działania lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym i psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie zachodzi, gdy występuje:

1. Intencjonalność - działania sprawcy nie są przypadkowe. Sprawca przemocy dąży do uzyskania pełnej kontroli nad osobą doznającą przemocy, ponieważ w swoim przekonaniu tylko on wie, co jest dla niej najlepsze. Podejmuje także decyzje i ustala zasady życia oraz oczekuje podporządkowania i posłuszeństwa.
2. Dysproporcja sił - może to być przewaga siły fizycznej, pozycji społecznej, odporności psychicznej czy statusu materialnego jednego partnera nad drugim. W trakcie kolejnych aktów przemocy, sprawca staje się coraz silniejszy, przez co dysproporcja sił się pogłębia. Sprawca czuje się bezkarny, natomiast ofiara - coraz bardziej bezradna.
3. Naruszenie godności i praw - sprawca przemocy poniża i ośmiesza ofiarę oraz pozbawia ją należnych praw takich jak godziwe warunki życia czy kontakt z rodziną i znajomymi.
4. Powodowanie cierpienia i szkód - sprawca wyrządza ofierze szkody fizyczne, psychiczne, a nawet materialne. Skutkiem doznawania wieloletniej przemocy jest przekonanie ofiary, że zasługuje na takie traktowanie.

Formy przemocy:

1. Przemoc fizyczna- narusza nietykalność fizyczną, powoduje uszkodzenie ciała lub niesie ryzyko jego uszkodzenia poprzez: bicie, szarpanie, popychanie, kopanie, policzkowanie, duszenie;
2. Przemoc psychiczna- powoduje naruszenie godności osobistej ofiary. Przemoc psychiczna zawiera element przymusu lub groźby. Należy do niej: obrażanie, wyśmiewanie, wyzywanie, okazywanie braku szacunku, poniżanie drugiej osoby, kontrolowanie lub ograniczanie kontaktu z innymi osobami, ciągła krytyka;
3. Przemoc seksualna- zmuszanie osoby do zachowań seksualnych wbrew jej woli, takich jak: wymuszanie pożycia seksualnego, obmacywanie, gwałt, wymuszanie nieakceptowanych zachowań seksualnych;
4. Przemoc ekonomiczna- sprawca pozbawia ofiarę środków do życia lub uniemożliwia zaspokojenie niezbędnych potrzeb poprzez: zabieranie pieniędzy, niszczenie przedmiotów, przeglądanie korespondencji, dokumentów, zmuszanie do spłacania długów.

IV. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE NOWA WIEŚ WIELKA

Liczba mieszkańców Gminy Nowa Wieś Wielka wynosi 9 886, z czego liczba mężczyzn to 4 806, a kobiet 5 080 (stan na 30.11.2020r.). Z analizy danych wynika, że w przeważającej części ofiarami przemocy są kobiety, a sprawcami przemocy mężczyźni.

Zjawisko przemocy domowej nadal jest trudne do oszacowania. Ofiary przemocy domowej najczęściej ukrywają przed otoczeniem fakt bicia i wykorzystywania, rzadko chcą skorzystać z fachowej pomocy instytucji czy organizacji zajmujących się problemem przemocy w rodzinie. Dostrzega się jednak tendencję wzrostową wśród osób korzystających z terapii i wsparcia psychologicznego- jako formy sprzyjającej zmianie oraz radzeniu sobie w trudnych sytuacjach kryzysowych takich jak przemoc w rodzinie.

Złożoność rodziny jako związku kilku osób sprawia, że instytucjom trudno jest dotrzeć do członków rodzin doświadczających przemocy, a tym samym skutecznie interweniować w przypadku kryzysu rodzinnego. Przemoc prowadzi do rozbicia rodziny i nie jest formą rozwiązywania konfliktów rodzinnych. Ważne, aby osoba doznająca przemocy w rodzinie jak najszybciej uzyskała profesjonalną pomoc. Charakterystyczną cechą psychologiczną ofiary przemocy jest „niemożność” uwolnienia się od przemocy i jej sprawcy, a co za tym idzie: trudności w prawidłowym funkcjonowaniu czy ciągły lęk o zdrowie i życie.

Dla osób stosujących przemoc w rodzinie przewidziano formy pomocy psychologicznej: oddziaływania korekcyjno-edukacyjne i działania terapeutyczne. Pomoc osobom stosującym przemoc polega na:

- powstrzymaniu osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy,
- nabyciu umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez używania przemocy,
- uznaniu, że osoba stosująca przemoc w rodzinie jest odpowiedzialna za doznawanie przemocy przez członków rodziny,
- zdobycie umiejętności komunikacji z innymi osobami bez stosowania przemocy.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, który zapewnia obsługę Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że w 2018 roku toczyły się 32 procedury „Niebieskiej Karty”. 19 z nich zostało spisanych przez Policję, 7 wszczęto na wniosek Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Placówki oświatowe tj. Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi Wielkiej oraz Szkoła Podstawowa w Brzozie spisały odpowiednio 4 i 1 procedur „Niebieskiej Karty”. 1 formularz został spisany przez zamiejscowy ośrodek pomocy społecznej.

Przemocy zaznały łącznie 42 osoby, z czego 36 to kobiety, a 6 to mężczyźni. Wśród podanych danych 11 ofiar przemocy to dzieci. Liczba osób wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc wynosiła 35 osób: 3 kobiety i 32 mężczyzn.

Ze sprawozdania z 2019 roku wynika, że toczyły się 34 procedury „Niebieskiej Karty”, z czego 21 „Niebieskich Kart” zostało spisanych przez Policję. 4 procedury wszczęto na wniosek Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz 4 na wniosek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi Wielkiej spisała 3 formularze „Niebieskiej Karty”, a Szkoła Podstawowa w Brzozie -2.

We wspomnianym okresie przemocy w rodzinie zaznało łącznie 49 osób, z czego 39 to kobiety, a 10 osób to mężczyźni. W podanych danych 13 ofiar przemocy to dzieci. Liczba osób wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie wynosiła 35 osób, z czego 32 osoby to mężczyźni, a 3 to kobiety.

Na dzień 30 listopada 2020r. toczyły się 34 procedury „Niebieskiej Karty”. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych złożyły 12 formularzy, a Policja wszczęła 19 procedur „Niebieskiej Karty”. Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi Wielkiej spisała 2 formularze, a Szkoła Podstawowa w Brzozie 1 formularz.

Ofiarami przemocy w przeważającej części były kobiety – ich liczba wynosiła 34, mężczyzn natomiast było 15. Liczba dzieci dotkniętych przemocą w rodzinie wynosi 16. Liczba osób wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc wynosiła 38 osób: 31 mężczyzn i 7 kobiet.

Zrealizowane programy w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

Instytucja	2018	2019	2020
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	-funkcjonowanie świetlic środowiskowych	-funkcjonowanie świetlic środowiskowych - zakup materiałów profilaktycznych- opasek silikonowych do wykorzystania podczas spotkań, warsztatów z dziećmi uczęszczającymi do placówek na terenie gminy - szkolenia dla pracowników	-funkcjonowanie świetlic środowiskowych - zakup pomocy dydaktycznych- tablic profilaktycznych „Agresji stop” do wykorzystania w ramach działań profilaktycznych przez Przedszkole Samorządowe „Jarzębinka” w Brzozie - szkolenia dla pracowników
Szkoła Podstawowa w	- Debata uczniowska „U nas przemocy się nie	- Światowy Dzień Życzliwości i	- Światowy Dzień Życzliwości i

Nowej Wsi Wielkiej	stosuje” - zajęcia edukacyjno-warsztatowe „Dzień przeciw agresji” dla całej społeczności szkolnej - Światowy Dzień Życzliwości i Pozdrowień” dla uczniów szkoły	Pozdrowień” dla uczniów szkoły	Pozdrowień” dla uczniów szkoły
Szkoła Podstawowa w Brzozie	- zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci z grupy ryzyka zagrożonych przemocą dla klas IV-VI - „Trening zastępowania agresji dla uczniów klas VII i gimnazjalnych”	- zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci z grupy ryzyka zagrożonych przemocą dla klas IV-VI	- warsztaty profilaktyczne „Wiedza o wartościach i postawach oraz sens istnienia norm społecznych jako czynniki chroniące, zapobiegające przemocy i agresji” dla uczniów

V. ADRESACI PROGRAMU

Cele i działania zaplanowane w ramach realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie mają za zadanie poprawić sytuację rodzin dotkniętych przemocą oraz chronić rodziny zagrożone zjawiskiem przemocy. Stworzenie spójnego systemu pomocy dla osób doświadczających i stosujących przemoc w rodzinie ma na celu eliminację zachowań noszących znamię przemocy. W związku z powyższym Program adresowany jest do:

- 1) Mieszkańców gminy Nowa Wieś Wielka, w tym szczególnie do osób zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 2) Osób, wobec których stosowana jest przemoc w rodzinie;
- 3) Osób, które stosują przemoc w rodzinie;
- 4) Świadków przemocy;
- 5) Dzieci i młodzieży;
- 6) Osób, które z powodu zajmowanego stanowiska zajmują się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

VI. MIEJSCE REALIZACJI PROGRAMU

Obszar gminy Nowa Wieś Wielka.

VII. REALIZATORZY PROGRAMU

Osobą odpowiedzialną za realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest Wójt Gminy Nowa Wieś Wielka. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie na rok 2021 będzie realizowany przez następujące podmioty:

- 1) Zespół Interdyscyplinary,
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Wielkiej,

- 3) Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 4) Policję,
- 5) Placówki oświatowe, tj. Szkoły Podstawowe w Nowej Wsi Wielkiej oraz w Brzozie,
- 6) Gminny Ośrodek Kultury w Nowej Wsi Wielkiej,
- 7) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminną Przychodnię w Nowej Wsi Wielkiej,
- 8) Organizacje pozarządowe.

Każda z wymienionych instytucji w ramach swych kompetencji zobowiązana jest do podejmowania działań zmierzających do udzielenia wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Źródłem finansowania programu będą środki z budżetu Gminy Nowa Wieś Wielka.

VIII. ZAŁOŻENIE PROGRAMOWE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Nowa Wieś Wielka na rok 2021 został opracowany na podstawie wytycznych Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Głównym założeniem jest interdyscyplinarne i kompleksowe działanie systemu zogniskowanego na udzielenie wsparcia i ochronę osób doświadczających przemocy, jak również edukację i pomoc w zmianie zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie. Program zakłada także kształcenie kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ogólnie pojętą edukację społeczeństwa.

Najważniejszym założeniem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest bezpieczeństwo osoby dotkniętej przemocą oraz zahamowanie dalszego zjawiska stosowania przemocy wobec niej. Za wystąpienie przemocy w rodzinie odpowiedzialny jest sprawca przemocy, w związku z czym należy wykazać zrozumienie wobec chwiejnego i niekonsekwentnego zachowania osób doznających przemocy. Jest to skutek doznanych urazów i bycia ofiarą przemocy we własnej rodzinie.

Przemoc w rodzinie należy rozpatrywać w kilku perspektywach, a szczególnie psychologicznej, prawnej, ekonomicznej, społecznej i moralnej. W związku z powyższym przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie wymaga systemowego zaangażowania wszystkich podmiotów i instytucji zajmujących się pośrednio lub bezpośrednio zjawiskiem przemocy. Interdyscyplinarne współdziałanie instytucji jest podstawą skutecznego działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jedna instytucja nie rozwiąże skutecznie problemu, dlatego ścisła współpraca, przepływ informacji oraz ustalenie wspólnego celu i założenie efektów umożliwi rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie.

By skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie istotny jest również długofalowy system edukacji adresowany do grup zawodowych udzielających pomocy, interwencji czy kontaktujących się z osobami stosującymi przemoc. Należy zwrócić także uwagę na kwestię edukacji społecznej obywateli mającej na celu zmianę obyczajów oraz postaw akceptujących i usprawiedliwiających stosowanie przemocy w rodzinie. Wzrost świadomości wśród obywateli odnośnie zjawiska przemocy przyczyni się do jego zapobiegania i szybszej reakcji, a tym samym do braku przyzwolenia na zachowanie osoby stosującej przemoc w rodzinie.

IX. KIERUNKI I CELE PROGRAMU

CELE:

1. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy.
2. Skuteczne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez wzmacnianie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zmniejszanie negatywnych następstw dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
3. Edukacja społeczna i promocja działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Nowa Wieś Wielka.
4. Zapewnienie szkoleń dla służb zajmujących się problemem przemocy.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- I. Cel szczegółowy: Rozwój działań profilaktycznych mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Działania:

- 1) Organizowanie edukacji służącej wzmocnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych rodziców:
 - a) Organizowanie szkoleń i warsztatów,
 - b) Prowadzenie pracy socjalnej,
 - c) Udzielanie indywidualnych porad i konsultacji osobom zainteresowanym.
 - 2) Edukacja dzieci i młodzieży z zakresu radzenia sobie z agresją oraz rozwiązywania konfliktów bez przemocy:
 - a) Organizowanie pogadanek, spektakli, warsztatów profilaktycznych.
 - 3) Integracja rodzin ze środowiska lokalnego:
 - a) Zorganizowanie przedsięwzięć zapewniających rodzinie szansę na wspólne spędzenie wolnego czasu.
- II. Cel szczegółowy: Rozwój działań mających na celu pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Działania:

- 1) Rozwój istniejących podmiotów udzielających pomocy osobom doznającym przemocy:
 - a) Kontynuowanie działań Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - b) Kontynuowanie działań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 2) Rozpowszechnianie informacji na temat osób i instytucji z najbliższego środowiska, u których istnieje możliwość uzyskania pomocy:
 - a) Przygotowanie oraz rozmieszczenie w środowisku lokalnym materiałów informacyjnych (ulotki, broszury) na temat przemocy oraz możliwości uzyskania pomocy.
- 3) Zapewnienie pomocy oraz wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie:

- a) Podejmowanie interwencji przez członków grupy roboczej w środowisku, gdzie dochodzi do przemocy,
 - b) Diagnozowanie sytuacji osoby/osób, co do której/-ych istnieje podejrzenie, że jest/są dotknięte przemocą w rodzinie,
 - c) Udzielenie informacji osobom o możliwościach uzyskania pomocy; w szczególności pomocy socjalnej, prawnej, psychologicznej czy terapeutycznej,
 - d) W razie potrzeby zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
 - e) Udzielenie pomocy dzieciom w związku z doznawaniem przemocy w rodzinie w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2020, poz. 218).
- 4) Monitoring sytuacji rodzin dotkniętych lub zagrożonych przemocą w rodzinie:
- a) Systematyczne wizyty w środowisku.

III. Cel szczegółowy: podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Działania:

- 1) Udzielanie informacji na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz możliwości uzyskania pomocy:
 - a) Upowszechnianie informacji nt. konsekwencji stosowania przemocy oraz możliwości skorzystania z pomocy terapeutycznej.
- 2) Interwencja w przypadku stosowania przemocy wobec członków rodziny:
 - a) Realizowanie procedury „Niebieska Karta”,
 - b) Informowanie na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz o możliwości udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc lub podjęcia leczenia/terapii dla osób nadużywających alkoholu,
 - c) Motywowanie osób do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym,
 - d) Kierowanie osób stosujących przemoc oraz nadużywających alkoholu do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o zastosowanie leczenia w zakładzie leczenia odwykowego,
 - e) Kierowanie wniosków do sądu o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego wobec osób stosujących przemoc i nadużywających alkoholu.

IV. Cel szczegółowy: Szkolenie osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania:

- 1) Rozwijanie kompetencji osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:
 - a) Organizacja i udział w szkoleniach podnoszących wiedzę i rozwijających umiejętności.